

માતી ગવરીનો ગરબો.

બનાવી છાવત્તાર
એ કેશનો સાંભળાગ.

૧૮૨૦

સુરત મધે.

સૈયદપુરાની શાવકપોળમાં નંબર ૨૦૮ ના
મકાનમાં.

નાથજી નરોતમદાસે ડાખ્યો.

સને ૧૮૮૩.

કીમત એક આનો.

૧૮૪૪

મેતીગવરીનો ગરબા.

ગરબી ૧

ચાલો ચાલોરે કનૈયા મોરી સાથે - એ ઢાળે.

હારે મેતી ગવરી સુરતની નાણા.

એ તે નાગરી નાતની પીછાનોરે; મેતીગવરી - ૧.

એનું નામ અતી ઘણી મોટી,

પણ અહલમાં છે છોટીરે.

મેતીગવરી - ૨.

હારે એને વર મલ્યો તે શાણો,

શનશંકર હંદ્ર મમાણોરે.

મેતીગવરી - ૩

માત પીતાએ બાળ પરણાવી,

પાછલથી સાસરે વલાવીરે

મેતીગવરી - ૪

ઇશ રૂઝો ત્યારે કર્મજ કુટુંબ,

શનશંકરનું આચુરકા ગુટકુરે.

મેતીગવરી - ૫

ન્યારે નવ વરસની થઈ,

નવ સાસરે સુખ સીધું જઈરે.

મેતીગવરી - ૬

મેતીગવરી તે શાણીનાણા.

એના સુખની મઠ તે ખાણોરે

મેતીગવરી - ૭

ગરબી ૨

મેહન ભાંગ પીલાધરે કદમનીએ મેહન ભાંગ પીલાધરે
 મારી માતી જોતારે એના કરમની રેખા છોટી
 જ્યારથી એ તો વિધવા થઈ, અહો નીશ મનમાં રેતીરે
 એ તો ગવરી માતી જોતી. ૧

જ્યારે જ્યારે એના પીઉ સાંભરતો.
 જાણે મળવાને દ ડોટીરે, એનો માતીગવરી જોતી. ૨
 બાપીસો રાં નું પલ્લું એનું હતું, કપડાની થોક નહીં છોટી
 એનો માતીગવરી જોતી. ૩

હતી વિધવા બાજરાં બાચારી, સોહાગ સધવાનો ધારીરે
 એનો માતીગવરી જોતી ૪
 અંદાજન સમ મુખડુરે સોબે, જોઈ જોઈ મનડું ભેભે.
 એનો માતીગવરી જોતી. ૫

ભણ્ણતાં શીખી ને ગણ્ણતાં શીખી, ગુરજર અંગરેજ લીપીરે
 એનો માતીગવરી જોતી ૬
 નીત નીત વરઃ જાણુપણુધારી, માત પ'તાને અતી પ્યારે
 એનો માતીગવરી જોતી. ૭

હીસાર વય ગયું જુવાની આવી, મદ એને ગભરાવરે
 એનો માતીગવરી જોતી. ૮

ગરબી ૩

તમે અજાણ્યા અમે જાણીતારે.

ઝોરાગ.

તમે સાંભળો દેશીઝો વીનતીરે,

એનો વાત નથી અને નવારે.

તમે સાંભળો. ૧.

વીધવા પાણ્ય પાળણું દાહલુરે

પ્રત તપ ઘણેરું કરવુરે,

સમજ વિચારીને કુવુરે.

તમે સાંભળો. ૨.

શોળ વરસે જુવાનું જાણેરે,

જોને મદને લાગીઓ તાણેરે,

મદન મનમાંહી તોસમજાણેરે.

તમે સાંભળો. ૩.

અહો નીશ ખળવા લાગેરે,

એને સુખની ભવટ ભાંગેરે,

ઇશ સુખ આપ લઉં માંગેરે.

તમે સાંભળો. ૪.

એવી રાંતે ખળત્રા ન માયરે,

મન આકુળ વર કુળ માયરે,

અંજે સોહાગ ઘણો સોહાયરે.

તમે સાંભળો. ૫.

કર કંકણ બંગડી ખખડેરે,

સાથે સુવરણ ચુડી ખખડેરે,

જેમ અવર પુરખ નેહાં બળેરે.

તમે સાંભળો. ૬.

નેનું ભાગ્યેદય પાછું ફરેરે,
અવળી બુદ્ધી સુને તેને ખરેરે,
પછી પસ્તાવો ચીતમાં ધરેરે.

તમે સાંભળો. ૭

ગરબી ૪

પ્રેમની પીડા તે ઈને કહીએ હોમધુકર પ્રેમની - એ રાગે
અહોનીશ કુખીઆં હાથેરે હો નાથલ, અહોનીશ કુખીઆં
હાથે.

જ્યાં જ્યાં જાડી ત્યાં આંગળી થાએ, મન ઘણું મુઝાવરે.

હો નાથલ. અહોનીશ કુખીઆં હાથે. ૧

ધરમાને બહાર કું હાથેરે પાડી, રેવલી રખલીને ક્યાં જાડીરે.

હો નાથલ. ૨

દેહલીક વાર એમ ટટો થતામાં, ભય ભીત થઈ અવગતારે.

હો નાથલ. ૩

કાસુબજો શાં કર્બીતાંપાપો, કુખીઆં કાપોરે.

હો નાથલ. ૪

એ કરતાં ન સરખવી હેત તે, મારા ભવની ભાવટ ભાગતરે.

હો નાથલ. ૫

તે માટે કું રતન કરંકું, અંકડ કાપો તો કુખીઆં થાડીરે.

હો નાથલ. ૬

જય જય જય થાઓ સઘળે જગતમાં પ્રાર્થના શુભીને હૈયે લધયે
હો નાથલ. ૭

ગરબી ૫

સુણો સામળા હું તમ માટે ઘેલી થઈ ને. એ ઢાળે
મારી વાત તે આદરજી સાંભળને,
હવે વાત ને કહીશ મુડી આમળો ને. મારી- ૧
માફ નામ સુખદેવરામ આદીતરામ છે ને,
નાગરી ન્યાત સુરત ધામ એ વાત ખરી ને. મારી- ૨
મોતોગવરી મારી પુત્રી ઘણી પ્યારીછે ને,
નવ વરસે પરણી ત્યાર પછી એ રાંઠીછે ને. મારી- ૩
કન્યાદાનમાં જણસો મે કરી નથી ને,
જીતો ખાલી બકબારો કરે અમથો ને મારી- ૪
મરે કરજ નથી રતીલાલ દશાઈનું ને,
કરજ કરવું પહ્યું મોતોગવરી તણું ને. મારી- ૫
પદર હજાર ધનશંકરે કરને ક્યાં ને,
આધું વતન વેચીને પ્રાણું ને ભર્યાં ને. મારી- ૬
કરજ બીણું હતું હરી નવલ રામનું ને,
તે પર લહેતે થયું ખરચ દોઢ હજારનું ને. મારી ૭
રૂપીઆ ચારસોની જણસો વેચી ખરી ને,

ખીલ પોણી તે ખસોની ગીરવી સહી ને. મારી- ૮
 ખાકી રૂપીઆ ખરચ્યા તે મારી ગાંઠ ને,
 લેણા નીકળે રૂપૈયા હજાર દાસના ને. મારી- ૯
 દુકત ત્રણસોની મોતીની જણસો રહી ને,
 ખાકી મારી પાસ એનું હવે કંઈ નથી ને. મારી- ૧૦
 શ્રાવણ માસના સોમવારે એતો નીશરી ને
 સાથે કહાં તોડા વીટી અને ખંગડી ને. મારી- ૧૧
 સજ્જ નથી કરી મેં ને મારા પુત્રએ ને,
 એતો અમથી બકે વાત એ ગલતછે ને. મારી- ૧૨

ગરબી ૬

અલખેશીરે અંખે માત જોવાને જઈએ. એ ઢાળે.
 તમે સાંભળો વાત વીશાળ કહું છું સક્ષીહું
 મોતીગવરી ભગની મારી હતી બાળ પરણાવારે,
 જ્યાં ત્યાં એની રક્ષા કીધી, કોઈએ એને ખરમાવી કહું છું
 આગરની વીશમી તારીણે, મધરાત એ નાહીરે;
 છાનીમાની એતો નાહી ખારણાને દઈ વાસી- કહું છું- ૨
 પાછલે ખારણે ખડળ પડ્યું તું કપડા અને નેવરનુરે
 માલ બધો મળી ત્રણસોના હતો, એ કઉતક તેકેરેણું-કહું છું- ૩
 તોડા મારી માના હતારે, મળા ઘડાવી ખાપેરે;

માદળીયું અને તાવીજ તેપર છે માની તો જાણે. કહુધું ૪
 વીંટી અને વાસણ સઘળાં, પીતાજીએ ખીંધારે;
 અમદાવાદ ફરીયાદ કીધી, અહીંયાં તો નવ ખીંધાં. કહુધું ૫
 વરસ ઉપર જતરા ગયાંતા, અંબાજીની કરવારે.
 તે વેળા ઠાકોરને સાથે, તેહી ગયાતા ફરવા- કહુધું- ૬
 હમારા ધરની જાણસો સરવે, ઠાકોર હરતે નમેશીરે;
 ઠાકોર ઉપર પુરણુ ભરોસો, ઈશ અમારો યેજી- કહુધું- ૭
 પગ પછી અશરે ત્રણ ચાર માસે, શક આવ્યો તો એવેરે
 છાની વાતો ગવરા સાથે, ઠાકોર કરે એ કેવો- કહુધું ૮
 નીતે અને જોતીમવરી વચે, ખાનગી પત્રો ચાલ્યારે;
 તે હું આપને રજુ કરધું, પછી નાસતાં ફાળ્યાં- કહુધું- ૯

ગરબી ૭

સખી પડવે તે પંથ સીધાબારે. એ રાગ
 માહાર નામ જાલીગવરા કહાવેરે.
 ધણી ધનને પીતા સુખદેવ કહાવેરે.
 ભાઈ ઉમેદર મ લખાવે. માહાર ૧
 મારા ધણાંની જાણસો ને હવીરે
 કેટલીક ભંગાવી ફાળીક વચીરે
 તેમાંની કંઈ મં વળી સચી. માહાર ૨
 તેની જાણસો કુમની બનાવીરે

માદળીયું વડી માધી હું ફાવીરે		
મધું બહારે લખ્યું તું બાવી.	મારું.	૭
હતાં સમજાં વાસણ મારાં ધણીનારે		
જાગે જપતી આવશે હમણારે		
લેણી નામ કોતરાવ્યાં પીતાનાં.	મારું	૪
મેં તો જણસો ના આવી જવારેરે		
બંધુ પીતા ધણુંક બીચારેરે		
આખરે જળેવે લાકડી મારે .	મારું	૫
જલ્દી મહુચરાણ જાતરા કરવારે		
બંધુ પીત્રાધને અમદાવાદ મળવા		
ધણું તલવી રહી નીકળવા.	મારું.	૬
જીવું કરેલા કાગળો કું નજાણુંરે		
ઠાકોરબાધને કું તો પીજાનુંરે		
મારા ધરતી નથી કંઈ જાનું.	મારું.	૭

અરબી ૮

આઠ કુવાને નવ વાવડીરે લોલ	જી કાલે	
મવરી કેહે જાણ ઠાકોર યુકવાડે લેલ.		
અમદાવાદમા છે વીસરામ, નારા મહેમલ હો.		
હવે નહીં જાણી કું તો જાવરારેલોલ.	મવરી	૮
ઠાકોર કેહે અમદાવાદ કું તો નીસરારે લોલ,		

કાગળની નથી કંઈ ખબરરે, મારા સાહેબજી હો,
 ગવરી કહે ચાલ ઠાકોર મુકવારે લોલ-૨
 કાગળ જપતીમાં નીકળ્યા તે ફાજદારનીરે લોલ,
 તેમાં હું નજાણું કંઈ ખાણું સમરે, મારા,
 ગવરી કહે ચાલ ઠાકોર મુકવારે લોલ-૩
 બધાં વાસણોમાંથી ઢેઢાંક માહારાંછિરે લોલ,
 ખીન્ને નથી હવે યાદ મને બોલરે, મારા -૪
 વળી કહે ચાલ ઠાકોર મુકવારે લોલ-
 એટલું જાણું હવે શું કરે લોલ,
 લજ્યું મારે લલ ટે ને થાય- માર-
 ગવરી કહે ચાલ ઠાકોર મુકવારે લોલ-૫
 બધું કહે હું તો લેશ નવ જાણુતોરે લોલ,
 હું તો આજુનો તો વીશવાસરે-મારા-
 ગવરી કહે ચાલ ઠાકોર મુકવારે લોલ -૬

અરબી હ

(રાગ પુરાનપુગી બાગવત અરમાનો.)

સંવત જ્યોતિષીશેનો માસ, ઉપર જ્યોતિષમાળીશ વાસ
 વદ ફતીઆ વીશાળ, માસ આવણીની.
 સોમવારને છે મેળો, સરવે કરતાં શુભ પરિણામો.

સાફોત સરવે સાથે મેહેસો, પુજા કરવાને.

પ્રથમ શંકર પાસે જાઉં, પછી ગવરોના મુખ મ.ઉં

ઠાકોરજીની ખખર લઉં, તમે સાંભળજો.

મેતીગવરી કહેછે ચાલો, સાથે ઠાકોરભાઈ માહાલો

કીરપા કાઠા ફેરો ગ.જો, તેનું ચુરે થરો!

એમ કહીને જાને ચાલ્યાં, પાકીટ પોટલાં હાથે ઝાલ્યાં

સંઘ બહુચરીનો હાલ્યાં, દરશણકાને.

સાખો

દરશણ કરવા ચાલ્યાં, મેતી ઠાકોર સાથ;

કીરપા કાઠાનું ચુરું થરો, સઘલાં ઘસસે હાથ.

હરિ સઘલાં ઘસસે હાથ, થરો સંઘા સુખનો નાશ;

એતો વળીયું સત્યાનાશ, હવે કેમ થરો.

નેવર તણસોનું ગયું, બાકી રહેવાનું તે રહ્યું

ચાલે હરીનું ધાવ્યે રં મહુ, એમ વીમાસે.

તાર અમદાવાદે હીધો, માતઃ કાળે ઝડપી લીધો

કહું મંધિરો તો શીધો, ત્રીજા દીને.

ત્રીજાનાં છે દીન, તારે મન થયું છે ભિન્ન

તને વળગ્યું ક્યાંથી જીન, જાએ છે કરવા.

પકડી અમદાવાદથી આલ્યાં મોટડી હીલ્લાનીમાં ધાલ્યા

રહ્યા કોઈના નમ્રાદ્યા, હવે શુરે થશે.

મીટી ફેજદારે કહ્યું, તમે દુઃખ થયું છે બહુ

તારાં ખર્ચકું ધન ગયું, તમે શુરે જાણો.

અમે તપી કીધી ચોરી, ગયા અમે બંને નેહી

સાથે લલુ ગયા નેહી, ચાકર દાખલ.

નાનાભાઈએ કીધી કીધી, જામીન એકુના નવ લીધ

એથી ત્રણે જણે ખીંચાં, હવે શુરે થશે.

સાખી

હવે શુ થશે આપણું, સુખ કરતા શોક.

સાચો ખેલી શરવનો, તહીં નો મુશુક પેક.

મુકશું પોક આપણું જ્યારે, સરવે લોક નીહાને ત્યારે

વારો આવશે છુટવાનો ક્યારે, ખેવકુશી કીધી.

એમ નિચારે સહુ મન, કહે છાતી તારી ધન.

કશે એવીદામ ને જન, હજ એવા થશે.

ખાન બાહાદુરે તેહાબ્ય, ફરીયાદીને શહેર લાબ્ય

બકીલ આછવરામ ખેલાબ્ય, ફેશ લડવાને.

સાક્ષીએની જુમાની લીધી, ગમની કહે જોયે લીધી

તમે કરો એનો લીધા, નેતર કંટણું હતું.

પદ્મ પાસે જું સાર, સાથે કપડાંનો તહીં ખર

હવે વાત રહી શી સાર, ઝેટલી ઇસ્કામત ખર્? ફેટલી જાણુસો ગીરવી મેલી, થાયછે વરસાદની તો દેલી થાશે ઇશ નમારો બેલી, સરવે સાચુ કહે. વધીલ સાક્ષીને તો પુછે, એનું કરણ ખતાવો શું છે સરવે વાત કહે તે શી છે, માટે ખુશી કરો. પુરાવો ફરીઆદીનો લીધો, આદરજી તોલ કીધો. માલ ગવરીનો થાય સીધો, માટે છોડી ચુકું. આદરજી તો એવું બોલે, કાયદો દેહે તુને છોડે રહેને સારા ગ્રંથની જોડે, તારું સાડું યશે. અને અરાડ ત્યાંથી સાલ, સપટંખર રસાળો બાળ ગાઓ પંરદમીનો ખ્યાલ, માતી છુટી. માતી છુટી ઠાકોર છુટ્યો, હલુ તણો બંધન તુલ્યો. ત્રણે જાણુનો ગમ ખુલ્યો, સરવે ખુશી થયાં. બાલપણે નહીં પરણાવો, પુનરવિવાહ રાહ ચલવો. મધ પુરેશોને સમજવો ચાલો એવી રીતે.

સુરત સહાયદ પરાની સાવક પોળ મધે નાં ૨૦૮ ના
મકાનમાં “સુરતસીટી સેન્ટરન પ્રેશ” માં યુજરાતી બાળમેધ
અને અમરેણ ચોપડીઓ વાંચેરે છપાવછે. નીચે લખેલી ચોપ
ડીઓ સંદર્ભે ઉકાલેથી મળશે—

બીજી ચોપડીના અર્થ	૦-૨-૦
ત્રીજીના અર્થ	૦-૩-૦
ચોથીના અર્થ	૦-૪-૦
પાંચમીના અર્થ	૦-૫-૦
હિંદુસ્તાનની ભુગોળ	૦-૨-૬
હિંદુસ્તાનનો ઇતિહાસ	૦-૩-૦
સુરત જિલ્લાની ભુગોળ	૦-૧-૦
મુંબઈ જિલ્લાની ભુગોળ	૦-૧-૬
યુજરાતનો ઇતિહાસ	૦-૧-૦
કે જી	૦-૦-૬
સાચી સીધી નક્ષત્ર	૦-૩-૦
રતના અને પ્રીતમના મહીના	૦-૧-૦
દુકાનનો ગરમો	૦-૧-૬
જાલીગવરીનો ગરમો	૦-૧-૦

એ સીરામ પાલક કોડ, ડીપાગટમેન્ટલ પરીક્ષાનું પુસ્તક
અને મથકવ ડી રાજના કાપડા અને ભરકુપતરો પણ મળશે.

